

"Cenab-ı Hakk'ın ahdi meşiet, hikmet, inayet'in ipleriyle örölmüş nûranî bir şerittir ki; ezelden ebede kadar uzanmıştır." İzah eder misiniz, buradaki ahit "kalubela" mıdır, bu ahdi nasıl bozuyoruz?

"Rabbin, Âdemoğullarından, onların bellerinden zürriyetlerini almış ve onları kendilerine şahit tutarak; 'Ben sizin Rabbiniz değil miyim?' (demişti). 'Evet (buna) şahidiz.' dediler. Kıyamet günü: 'Biz bundan habersizdik.' demeyesiniz." (A'râf, 7/172).

Halef alimleri **"kalubela"** olayına temsili ve sembolik nazarı ile bakıp, bu ayetin asıl manasının insan fitratının Rabbine olan fitri temayül ve şahitliği şeklinde yorumlamışlardır. Yani kafir ne kadar inkar da etse, onun fitratı Allah'ı tanıyıp Ona fitri bir şekil de **"bela"** cevabını veriyor demişler.

Ayrıca bu görüşte olanlar,

"Her doğan çocuk İslam fitratı üzere doğar, sonra ebeveyni onu Yahudileştirir veya Hristiyanlaştırır veya mecûsileştirir."(1)

hadisinin de görüşlerini desteklediğini söylerler."(2)

"Sanki Cenâb-ı Hakkın ahdi meşiet, hikmet, inayetin ipleriyle örölmüş nûranî bir şerittir ki; ezelden ebede kadar uzanmıştır. Bu nuranî şerit, kâinatta nizam-ı umumî şeklinde tecellî ederek, silsilelerini kâinatın envainına dağıtırken,.."(3)

Allah'ın iradesi, hikmeti ve inayeti kainatta esaslı bir sistem kurmuş ve bu sistemin merkezine de insanı yerleştirmiştir. Ve insana bütün kainatı kuşatacak ve tartacak kabiliyet ve duyguları takmış.

Lakin insana takılan bu potansiyel kabiliyet ve duyguların terbiye olup, gelişmesini insanın cüzi iradesine bağlamıştır. İnsan adeta büyük bir geminin dümencisi gibidir.

Dümeni dilediği yöne kırabilir. İnsanın, dümenci hükmünde olan bu cüzi iradesini eğitip, kainatın o muazzam sistemine adapte edecek yegane adaptör de şeriat ve hak dindir.

İşte bu zincirleme tesis edilen sistem ilahi bir ahit ve ilahi bir tasarımdır ki, insan bu büyük ilahi organizasyon içinde iradesini iman ve şeriat doğrultusunda sarf etmeyip, küfür ve inkar yönüne saparsa, o zaman ilahi ahit ve tasarıma mugayir hareket etmiş ve büyük bir ihanetin içine girmiş olur. İman ve ibadet ahde vefa göstermek iken, küfür ve gaflet de ahde vefasızlık göstermektir.

Allah kâinatı ve içindeki her şeyi fiili bir şekilde insana sunmuştur. Sema ve dünyadaki sayısız nimetler hep bu İlâhi irade ve inayetin (ikramın) birer somut örnekleridir. Ve insanın fitratına da bu sunulan şeyleri anlamak ve istifade etmek için maddi ve manevi cihazlar vermiştir. Karşılıklı her iki nimet de insanın iman ve ibadet ile Allah'a yaklaşması ve Onu tanınması içindir. Yani kâinat ve insanın inşa edilme gerekçesi, iman ve ibadettir ki buradaki "**ahid**" budur.

Şayet insan, bu İlâhi misyonu ve ahdi iman ve ibadet ile yerine getirmez ise, İlâhi ahde İlâhi misyona ihanet etmiş olur.

"Ahdin nakzı ise, bozmak ve parçalamaktan ibarettir." Meselâ, bazı enbiyayı iman ve tasdik, bazılarını inkâr ve tekzip; bazı hükümleri kabul, bazılarını red; bazı âyetleri tahsin, bazılarını kabih ve çirkin görmek gibi. Zira böylece yapılan "*nakz-ı ahd*" nazmı, nizamı, intizamı ihlâl eder, bozar.

Bu paragrafta Üstadımız, Allah'ın kainatı ve insanı ne için yarattığına ve hangi maksatla kainatta faaliyet yürüttüğüne işaret ediyor. Bu paragrafın anlamı ile "**kalubela**" arasında büyük bir benzerlik var. Lakin "**kalubela**" biraz daha insana ve onun fitratına işaret ediyor. Gerçi paragrafın bu kısmı tam manası ile "**kalubela**" olayına işaret ediyor:

"...En acip silsilesini nev-i beşere uzatmıştır ve ruh-u beşerde pek çok istidat ve kabiliyetlerin tohumlarını ekmiştir. Fakat o istidatların terbiyesini ve neticesini, cüz-ü ihtiyarînin eline vermiştir. O cüz-ü ihtiyarînin yuları da şeriatın, yani delâil-i nakliyenin eline verilmiştir."

Binaenaleyh, Cenâb-ı Hakkın ahdini bozmamak ve ifa etmek, ancak o istidatları lââyık ve münasip yerlerine sarf etmekle olur. Ahdin nakzı ise, bozmak ve parçalamaktan ibarettir."(4)

İnsan iman edip güzel amelde bulunursa, Allah'ın kainatı yaratma maksadına uygun hareket etmiş olur.

"Allah'ın ahdi"nden maksat da iman ve ibadettir. Ahdin zıddı ise, küfür ve isyandır.

Dipnotlar:

(1) bk. Buhârî, Cenâiz, 92; Ebû Dâvud, Sünnet, 17.

(2) bk. Kurtubî, el-Cami'li Ahkâmi'l-Kur'ân, Beyrut 1965, VII, 314; Mahmut Hicâzî, Furkan Tefsiri, çev. M. Keskin, İstanbul 1988, II, 365.

(3) bk. [İşârâtü'l-İ'câz, Bakara Sûresi, 26, 27. Âyetlerin Tefsiri.](#)

(4) bk. [age.](#)